

Ruokaosasto/Maaseudun kehittämissyksikkö/
Maaseutuekonomisti Saara Meurasalo

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto

Viite Asiantuntijakuuleminen perjantaina 8.10.2020 kello 8.00
Asia HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022
Teema Tilannekatsaus Makerasta

TILANNEKATSAUS MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTOSTA (Makera)

Talousarviosiirrot momentilta 30.20.61 (Siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon) maatilatalouden kehittämisrahastoon (jäljempänä Makera) vuonna 2021 ja 2022:

- Valtion vuoden 2021 talousarvio ei sisällä Makeraan siirrettävää määrärahaa.
- Valtion vuoden 2022 talousarvioesitys ei sisällä Makeraan siirrettävää määrärahaa.

Makeran nykytila

Makerasta annetun lain (657/1966) mukaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen ja em. tarpeisiin liittyvien maa- ja vesialueiden ostamiseen ja vaihtamiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin. Makeran ulkona olevan valtionlainakannan arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa enää 18 miljoonaa euroa. Nykyinen lainakanta on niin pieni, että Makeran toimintaa on myös jatkossa tuettava valtion talousarviosta, vaikka avustukset siirtyvät EU- osarahoitteisiksi ja talousarviosta rahoitettavaksi. Rahaston pääomittamistarve tulee ajankohtaiseksi viimeistään kehyskauden loppupuolella.

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeet

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämismäärärahalla rahoitetaan ensisijaisesti sellaisia soveltavia tutkimus-, kehittämis- ja selvityshankkeita, jotka kohdistuvat elinkeinon kannattavuuteen ja kilpailukyvyn kehittämiseen kestäväällä tavalla tai tuottavat maataloutta koskevien toimenpiteiden valmistelussa tarvittavaa tietoa.

Maatalouden investointiavustukset EU:n yhteisen maatalouspolitiikan siirtymä kautena 2021 ja 2022

Suurin yksittäinen kohde Makeran avustusvarojen käytössä ovat maatalouden rakennetukia koskevan lain (1476/2007) mukaiset, kansallisesti rahoitettavat investointiavustukset. Maatalouden investointien tukeminen muodostuu kokonaisuudesta, jossa EU-osarahoitteiset avustukset myönnetään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoituskehiksestä (valtion talousarvion momentti 30.10.40 (Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset)) ja kokonaan kansallisesti rahoitettavat avustukset myönnetään Makerasta. Lisäksi käytettävissä ovat maaseuturahaston elpymisvälineestä maksettavat maatalouden investointiavustukset.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan siirtymä kautena 2021-2022 vuonna 2022 voimassa ovat vanhat säännöt, mutta uuden rahoituskauden varat. Maatalouden investointeihin ja aloitustukiin on valtion talousarvioesityksessä momentilla 30.10.40 esitetty siirtymäkauteen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 100 miljoonaa eu-

roa ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 35 miljoonalla eurolla. Elpymisvälineeseen kohdistuvaa valtuuden määrää on tarkoitus tarkistaa täydentävässä talousarvioesityksessä. Makeran johtokunta voi tarvittaessa ehdottaa osoitettavaksi loppuvuonna 2022 varoja maatalouden investointeihin rahaston käytettävissä olevista varoista.

Maatalouden investointiavustukset rahoitetaan kokonaisuudessaan tulevalla CAP27-kaudella 2023-2027 EU-osarahoitteisena valtion talousarviosta.

Valtiontakaukset

Yhtenä keinona maatalouden investointien edistämiseksi käytetään valtiontakauksia. Valtiontakausvastuut hoidetaan Makeran varoin. Valtiontakauksen kohteena olevien lainojen pääomaa saa samanaikaisesti olla maksamatta enintään 110 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 on mahdollista myöntää valtiontakaus enintään 15 miljoonan euron lainapääomalle. Yhteensä takausten kohteena olevan investointilainakannan arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa noin 80 miljoonaa euroa.

Makeran avulla voidaan reagoida nopeasti ja joustavasti toimintaympäristön muutoksiin ja rahoitustarpeisiin. Nopeasta reagoinnista ovat esimerkkeinä valtiontakaukset maksuvalmiuslainoille, joiden avulla on voitu turvata maatalouden toimintaedellytyksiä tiloille, jotka ovat erityisissä tilapäisissä maksuvalmiusvaikeuksissa. Viimeisempänä esimerkkinä on keväällä 2020 COVID-19 viruksen aiheuttamat taloudelliset häiriöt. Yhteensä maksuvalmiuslainoille myönnettyjä takauksia arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa jäljellä noin 35 miljoonaa euroa.

Makerasta investointi- ja maksuvalmiuslainoille myönnettyjen valtiontakausten yhteismäärän arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa noin 115 miljoonaa euroa.

Maa- ja porotalouden rakennetukilakien mukaisten lainojen takaus rahoituskaudella 2023 - 2027

Makeralla on mahdollisuus toimia nykyistä volyymia suurempana maa- ja porotalouden rakennetukilakien mukaisten lainojen takaajana. Kehityksen mahdollistaa vuoden 2020 IV lisätalousarviossa osoitettu 65 miljoonaa euroa maatalouden investointien turvaamiseksi. Tästä lisätalousarviosta osoitetusta rahasta varataan 20 miljoonaa euroa riskipääomaksi Makeraan.

Makeran taloudellinen tilanne

Rahaston käytettävissä olevat tulot muodostuvat lainasaamisista, edelliseltä vuodelta siirtyvistä sitomattomista varoista sekä mahdollisista talousarviosiirroista. Makeran käytettävissä arvioidaan vuonna 2021 olevan varoja yhteensä noin 128 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 noin 106 miljoonaa euroa. Makeran tase oli vuoden 2020 lopussa noin 411,3 miljoonaa euroa. Taseesta huomattava osa on jo sidottu myönnettyihin, mutta vielä nostamattomiin investointiavustuksiin.

Arvio Makeran tulevaisuudesta

Luonnonvarakeskukselta on valmistunut selvitys, jossa arvioidaan rahaston roolia Euroopan unionin tulevalle rahoituskaudelle siirryttäessä. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti selvitystyö koskee myös Makeran toiminnan avoimuutta, vaikuttavuuden mittausta ja raportointia sekä johtokunnan kokoonpanoa.

Selvityksen perusteella Makeran säilyttäminen rahastona on perusteltua. Rahaston säilyttämistä puoltaisivat erityisesti sen joustavuus yllättävissä rahoitustarpeissa ja sen käyttökelpoisuus takausinstrumenttina. CAP27-kaudella 2023-2027 Makeraa hyödynnetään edelleen maa- ja porotalouden investointilainojen takaajana, sen sijaan maatalouden investointiavustukset rahoitetaan kokonaisuudessaan tulevalla EU-osarahoitteisena valtion talousarviosta. Makeran toimintaa kehitetään edelleen tarkastelemalla menojen mahdollisia uusia rahoituslähteitä sekä kehittämällä mm. Makeran avoimuutta.